

1848 р. до Кромеріжа петіцію о сполученє Буковини з Галичиною і о урегульованє буковинських відносин. Ряд. 7. кризент — мабуть Kreisamt; д. Колесса догадує ся, що се Кромериж. Ряд. 13. зглядувати ся = стат в ряди, з ним. in Reih und' Glied. Ряд. 16. Плоска — рідне село Кобилиці. Ряд. 17—18. На ділі військо в р. 1848 не зловило Кобилиці в Плоскій. Він здужав утекти в гори і держав ся там ще цілу зиму, а тільки весною 1849 р., коли горами задумав перебрати ся на Угорщину і зайшов в Жабю до знайомого уніятського священника, той віддав его в руки стражникам фінансовим. Сцени кровавих езекуцій, описані в пісні, пришилені сюди мабуть з інших подій і навіть з давнішого часу ім. з р. 1843. Ряд 26. Джурджуван поміщик, властивець многих сіл у русько-кімпольонгськім повіті. Пісня натякає на те, що військова езекуція против Кобилиці виражена була головно на наляганє поміщиків. Ряд. 30. Сельитин — село близько Сторонця і Плоскої. Ряд. 32. Після інших звісток Кобилиця похований у Вамі. Его засудили були на виселенє з Плоскої. Ряд. 33. Рапучило — гора в Сергіях, пів милі від Сторонця.

Ів. Франко.

Б. Легенди.

І. Початок і кінець світа.

Сперед віку не було нічого, тільки тьма і вода. Отець предвічний був у небі. Діавол уперід був також ангел і жив з паном богом у небі. Розгадав собі господь бог за сьвятю земљу і плоди і всьакі порьадки і каже до ангела: „Іди — каже йому господь бог — у преісподню по земљу і скажи: „Беру в ім'я боже!“ Він пішов і сказав: „Беру в ім'я своє!“ То поки вишов на гору, то вода йому всю земљу виполокала з його пазурів. Приходить він до господа бога і каже: „Вода виполокала міні всю земљу!“ Господь бог каже: „Іди другий раз і бери во ім'я боже!“ І знов вода виполокала, бо він не казав во ім'я боже, а тільки во ім'я своє. За третім разом бог розгнівав сьа і казав йому конче говорити „во ім'я боже“. Він пішов і як зі злісьтью сказав: „Беру во ім'я боже“, тогди виніс жмінку земльї. Дав він тоту жмінку господу богу до рук, і в тої час господь бог узьав таї засьїяв тоту земљу: кинув на море на всі штири части, і тогди вже стала земља рости. Як господь бог ішче зробив сонце і місяць, зробив сьа день і не було тьми. Тогди господь бог лїг відпочивати на тої кавалочок земльї — а její було лиш тьлькко, шчоби міг льагти једен чоловік. А тої ангел зачав сьа тогди дуже злостити і хотїв пана бога здрулити в воду: взьав јего в руки таї несе, шчоби веречи до води. Јје, јде, а земља все росте під јего ногами, а вода робит сьа все дальше і дальше від нього. Дивит сьа він з другого боку, там вода близько і загадав там здрулити пана бога. Знов несе, а земља знов росте під јего ногами, а вода вже далеко зробила сьа від пана бога. Тогди пан біг пробудив сьа, увидїв, шчо тої ангел такий фальчивий таї каже до нього: „Прокльатиј вороже, а ти шчо хотїв во мнов зробити?“ А чорт

јому каже: „шчо ж, ја виньїс земљу, а ти засьїяв, то хочу мати спїдку с тобоју.“ А господь бог каже јему: „Добре, при кінци сьвїта ја собї возьму позады, а тобї дам чїльне.“ То ньїби значило, шчо јому дасьть усьїх богатих та вельможних а злих, собї возьме бїдних а побожних.

Але чорт на тото не зважав і конче хотьїв тоту земљу спустошити і згубити, хотьїв увесь сьвїт затрьасти. Справляв бурью, град, бив громами, блискавицьами, заливав водами. Тогди пан бїг казав јего окувати в ланьцьухи і припјати в пеклы до зельзїного стовпа, шчо би там стојав аж до кїньцьа сьвїта.

А як маје бути конець сьвїта, то будут такї знаки: сьїм льїт дожджу не буде, і буде ворогувати царь на царьа, брат на брата, отець на сина, син на вїтцьа і всеї льуде зненавидьать сьа. Тогди чорт буде зїпјатїй з ланца, шчо на ньїм стоїт припјатїй від почьатку сьвїта. А як буде зїпјатїй, тогди возьме терноїй вїнець на голову, ребра собї прїбје і буде казати, шчо він господь бог. А Илија пророк — він не вмправ на земли, бо јего на огнїсьтїї колїсници вьзато на небо,—то при кінци сьвїта він прїде на сеї сьвїт умирати, і буде ходити всьуди по сьвїтї і буде льудїй навчати і буде казати: „Дајте сьа на муку, але не дајте сьа на пїдмову, бо то злїй дух, бо то чорт буде јїздити, абїсте сьа не дали на пїдмову!“ А тої чорт буде возити с собов воду, але то не буде вода, а тьїлько з великодної пјатницьї зола: хто в великодну пјатницьбу золит шматье, то тоту золу чорт збираје і ховаје, шчо би було при кінци сьвїта чим льудїй поїтити. Хто сьа тоїї води нацје, того чорт запише собї, а хто не схоче пити, того верже у такиї зельзїнїй пїецок, шчо в ньїм страшнїй огонь горит. Але тої огонь не уде печї, то так тьїлько чорт буде страшити льудїй, жеби му сьа всеї льуде пїдписали.

По тьїм усьїм такиї сьа випасе вїл, же він сьїм гїр трави випасаје а сьїм рїк води випиваје. А як тої вїл згине, то шкіра з нього буде мати сьїм миль довготи і сьїм миль широкости. То тогди чорт скаже сьвјатого Илију злапати, і тоту шкіру простерти, і на тьї шкірі будут сьвјатому Илиїї голову стїнати, а то тому, бо чорт знаје, шчо як сьвјатого Илиїї хоць једна капка кьерви на земљу капне, то земља сьа запалит. Але як јому вїтнут голову, то једна капка тоїї кьерви бризане аж за сьїм миль, упаде на земљу, і відси земља зачне горїти і згорит камїнье, дерево і гори, все згорит і цїла земља перегорит на попїл. Потому повїе вїтер і зрївнаютьсѣ гори з долинами. Тогди затрубјат ангели в труби і кождиї мертвиї буде вставати на страшнїй суд. Прїде господь бог судити і буде казати: „Станьте ви праведники по правици, а ви грїшники по львици!“ І вни будут сьа видьїти і пїзнајут, котриї грїшнїй, котриї праведнїй. І скаже потьїм господь бог: „Ідьїт ви праведники до вїтцьа мого, там мајете царство насьльїдувати, а ви грїшники їдьїте ви в огонь прокльатїй, там будете мати страх і скрежет зуба. Був јем голоднїй, не накормилисте мене, був јем прагнушчїй, не напоїлисте мене, був јем наг і не приодьїлисте мене.“ А вни скажут: „Ми тебе боже не видьїли.“ „А не видьїлисте мене, то сте видьїли ближнього свого.“ А шче по тьїм усьїм сьвјата Покрова шїје ризу

від початку світа до самого кінця світа. І вна з того жеї шије, шчо хто даје до церкви, якъе будь убрание або бідному одбѣж, а вна з того шије ризу. То тогди, як гесподь бог скаже тим грѣшникам іти до пекла, то вна тих грѣшникѣв вакрије тов ризов. То тѣ, шчо будут накритѣ тов ризов, то шче будут спасені, а лиш тѣ, шчо на них тої ризи не вистане, підут у вчну погибіль.

В Болехові від служниці дівчини Марти в р. 1888 записала

Ольга Франко.

Оповідане се очевидно зложене з кількох. І так аналогічні оповідання про сотворенє світа гл. Чубінський, Труды I, 142—144; Драгоманов, Малорусс. нар. пред. 15, 89—91, а також болгарське оповіданє там же 429—420. Про конець світа порівнай Ом. Калитовскій, Матеріали до руской литературы апокрифичной; Н. Тихомировъ, Памятники отреченной русской литературы II, 213—281 (чотири списки Слова Методія Патарського) і статю про сей памятник А. Н. Воселовського, Опыт изслѣдованія о развитіи христіанской легенды (Журналъ мин. нар. проsv. 1876). Оповідане про вола, що спасає 7 гір трави і випиває 7 рік (у один день) взяте з Тальмуда, а принаймі з него виводить его руська книжечка „Басни Талмудовы ѿ самихъ жидскъ оузланнѣхъ“ і т. д. (опис єї і інші виписки подамо в одній із слідуєчих книжок) видана в Почаєві 1782 р., в котрій на карті 10. recto читаємо: **Дна шестагѣ ѿнѣа шеходатъ жидове праздникъ Пѣконезъ: сїестъ, недѣлю седмю по пасцѣк, кз кїй день должны своѣ дома оукрашати вѣтвіємъ и зеліємъ. Ънѣа даєтъ Талмудъ сїю: іакѣ древо посѣченное оусихаетъ, такѣ и жидове, которїи прежде процѣтали, нынѣ изсхоша. И пѣютъ пѣсни ѿ Левїаданѣ рыбѣ, и такѣ строятся аки на комедїю, єдинъ беретъ на себе лице Левїадана, вторый Шорокора вола, третїй лице Гѣа Бѣа: и баснословатъ, іакѣ волъ великій Шорокора всегда брань творитъ съ превелією рыкою Левїаданомъ, а вз то время Гѣа Бѣа приходитъ, и закалатъ оконъ, и ѿ нихъ жидомъ оучрежденїе веліе на ѣвскѣхъ солѣлаєтъ”. А польська книжка „Złość żydowska... na objaśnienie Talmudystów“ видавана кілька разів у Кракові ще перед руською брошурою, свято се зве „Szewues“ і кладе на д. 5 місяця Сівена, називає вола „Sor Hobor“ і додає: „Talmud w księdze „Szabes“ rozdz. 15 karta 120. taką o tym przywoździ basznię. Pan Bóg stworzył Lewiosona oraz y żonę iego, poznawszy zaś, że będą mieli potomstwo, kazał żonę zarznąć y sam nasolił w beczkach mięso iey, które zachowane iest na bankiet po sądnym dniu dla sprawiedliwych żydów. Stworzył też potym... wołu wielkiego, który takiej wielkości iest, że z gór 30 na dzień trawę zїada y двоіе morza wypїia“ (стр. 790—791).**

Ів. Франко.